

Γιατί το Φινλανδικό Εκπαιδευτικό σύστημα είναι τόσο πετυχημένο;

Το Εκπαιδευτικό σύστημα στη Φινλανδία, όπως φυσικά και σε κάθε χώρα, δε λειτουργεί ανεξάρτητα από την υπόλοιπη κοινωνία. Για να καταστεί λοιπόν κατανοητός ο λόγος για τον οποίο είναι τόσο πετυχημένο το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας αυτής, οφείλουμε να μελετήσουμε πρώτα τη μεγάλη εικόνα, την κουλτούρα δηλαδή της κοινωνίας, παρά το εκπαιδευτικό σύστημα μεμονωμένα.

Ας δούμε όμως σε συντομία μερικά βασικά στοιχεία των γενικότερων κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της Φινλανδίας:

- (α) Η διαφθορά βρίσκεται σε πάρα πολύ χαμηλά επίπεδα.
- (β) Ο μέσος μισθός ανέρχεται στα 2.500 ευρώ τον μήνα. Συγκριτικά επομένως, με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ είναι πολύ υψηλός. Ταυτόχρονα, η μισθολογική διαφορά της χώρας, σε σύγκριση πάντα με τον χαμηλότερο και τον υψηλότερο μισθό των υπόλοιπων χωρών της Ευρώπης, χαρακτηρίζεται ως η μικρότερη.
- (γ) Η δικαιοσύνη και η ισότητα βρίσκονται υψηλά στις προτεραιότητες της κοινωνίας. Αυτό, συμβάλλει στην αποφυγή της δημιουργίας προβλημάτων μεταξύ των κατοίκων. Η επικρατούσα αυτή κατάσταση, συντείνει στην δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης και πίστης, απαραίτητα στοιχεία για την προώθηση της εξέλιξης μιας χώρας.

Με αφορμή την επίσκεψή μου στη Φινλανδία, μετά από πρόσκληση του ΙΔΕΠ (Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων) για συμμετοχή στη διεξαγωγή ενός προγράμματος επίσκεψης - μελέτης του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, θα εστιάσω την προσοχή μου στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος αυτού. Στόχος μου επομένως, στο άρθρο αυτό είναι να εξετάσουμε τους κύριους λόγους, στους οποίους οφείλεται η μεγάλη επιτυχία του εκπαιδευτικού συστήματος της Φινλανδίας. Σίγουρα, η κουλτούρα της κοινωνίας βοηθά σε μεγάλο βαθμό στην επιτυχία. Επικεντρώνομαι λοιπόν στη συνέχεια σε μερικά από τα βασικότερα χαρακτηριστικά, που πιστεύω ότι βοηθούν, ώστε το Εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας να είναι τόσο επιτυχημένο:

1. Οι μαθητές ενθαρρύνονται, όχι να αποστηθίζουν γνώσεις, αλλά κυρίως εκπαιδεύονται σε τρία βασικά ζητήματα:

- (α) Να κατανοούν
- (β) Να σκέφτονται και να αμφισβητούν
- (γ) Να ερευνούν από μόνοι τους

Αυτά αποτελούν πυξίδα και οδηγό τόσο για τον εκπαιδευτικό, όσο και για τους μαθητές, ώστε να πετύχουν υψηλούς στόχους.

2. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των μαθητών είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα, γιατί δίνεται έμφαση όχι στους βαθμούς, αλλά στην ανάπτυξη ικανοτήτων, δεξιοτήτων και γνώσεων.

3. Οι εκπαιδευτικοί χαίρουν μεγάλου σεβασμού και εκτίμησης από την κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα η υπευθυνότητα και συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών είναι δεδομένη.

4. Τα σχολεία έχουν μεγάλη αυτονομία και το σπουδαιότερο, οι εκπαιδευτικοί είναι ελεύθεροι και παροτρύνονται να εφαρμόζουν νέες παιδαγωγικές μεθόδους στην τάξη. Φυσικά, ο κάθε εκπαιδευτικός ακολουθεί το πρόγραμμα σπουδών. Παρόλ' αυτά όμως εξακολουθεί να είναι ελεύθερος να εφαρμόσει τη διδακτική του προσέγγιση, με τις μεθόδους που ο ίδιος επιλέγει. Η ελευθερία αυτή, σε συνδυασμό με το υψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο των εκπαιδευτικών, την υπευθυνότητα και την αξιοπιστία τους, βοηθά ώστε να γίνονται πιο δημιουργικοί και έτσι να έχουν κίνητρα για περαιτέρω βελτίωση.

5. Οι μαθητές αρχίζουν να φοιτούν στο σχολείο στην ηλικία των επτά ετών. Εάν μερικοί μαθητές αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες, τότε τους δίνεται ατομική βοήθεια από ειδικούς εκπαιδευτικούς για λίγους μόνο μήνες, ώστε να φτάσουν σε επίπεδο, το οποίο κρίνεται ικανοποιητικό. Οφείλω όμως να τονίσω ότι αυτό, συμβαίνει κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων χρόνων στη δημοτική εκπαίδευση, ώστε να προλάβουν σοβαρά και μη αναστρέψιμα προβλήματα. Στη συνέχεια και αφού ξεπεραστούν τα προβλήματα, επιστρέφουν κανονικά στις τάξεις τους και συνεχίζουν με τα υπόλοιπα παιδιά.

6. Στα σχολεία δίνεται έμφαση στην εσωτερική και όχι στην εξωτερική παρακίνηση. Ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει, παρακινεί και επαινεί τους μαθητές του και ταυτόχρονα βοηθά τους μαθητές να συμμετέχουν στην αξιολόγησή τους, θέτοντας οι ίδιοι προσωπικούς στόχους στην αρχή της σχολικής χρονιάς. Δημιουργείται έτσι από μικρή ηλικία, κουλτούρα υπευθυνότητας και εύρεσης εσωτερικών κινήτρων (και όχι εξωτερικών, όπως είναι οι βαθμοί) για να προχωράνε μπροστά και να πετυχαίνουν τους στόχους τους.

Ας επιστρέψουμε όμως, στην κυπριακή εκπαιδευτική πραγματικότητα. Η Κύπρος με ένα μακροπρόθεσμο εκπαιδευτικό σχεδιασμό, μπορεί να δημιουργήσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να στηρίζεται στο ήθος, στην έρευνα και στη γαλούχηση ισορροπημένων ανθρώπων. Γιατί η εκπαίδευση με την ευρεία της έννοια, είναι το κλειδί για την καταπολέμηση της φτώχειας, της ανισότητας και ταυτόχρονα της βελτίωσης και διεύρυνσης του τρόπου σκέψης του ανθρώπου. Γιατί ακόμη, είναι ο δρόμος που θα μας οδηγήσει στην ευημερία, στην επιτυχία, αλλά κυρίως σε μια πιο ανθρώπινη και ποιοτική ζωή.

Θεόδωρος (Άκης) Φ. Ηλία
Διευθυντής Τεχνικής Σχολής Πάφου